

ZESTIG JAAR VOSSenkAMP

door Jan Brouwers

Zaterdag 18 maart 1989. Grote vrachtwagens reden achterom bij Het Vossenkamp in de Pandelaar. Het was al bekend, het Vossenkamp werd gesloopt. Toen een grote hijskraan het dak van het naaiatelier (het vroegere kegelhuis) haalde, gingen mijn gedachten terug naar de jaren dertig.

Als kleine jongen (van tegenover) was je 's zondags voor een dubbeltje in het kegelhuis aanwezig om de omgevallen kegels recht te zetten. De bal moest je op een verhoging leggen omdat hij weer naar voren moest. Er was een groot wit bord met zwarte cijfers van nul tot en met negen. Je moest dan aangeven hoeveel kegels er omgevallen waren. De rivaliteit onder de kegelaars was zeer groot. Iedereen wou winnen. Zo gebeurde het dat je van tevoren een tip kreeg wie er moest winnen. Als het alcoholpercentage dan steeg en het gezichtsvermogen wat afnam, kon je gemakkelijk iemand laten winnen. Je zette op de klok dan maar wat minder op. Dat werd dan naderhand met een stuiver of een dubbeltje beloond.

Hoeveel mensen hebben in die jaren geen plezier beleefd aan de kegelbaan? Later na de oorlog is de kegelbaan veranderd in een naaiatelier. Veel meisjes hebben hier hun eerste centjes verdiend!

Nu is alles weg en ik dacht: laat ik mijn herinneringen maar eens opschrijven, zodat ze later nog weten wat er allemaal in het Vossenkamp te doen is geweest.

Naast de kegelbaan had je de zaal. Ook daar heb ik talloze herinneringen aan. Door de week repeteerde toneelvereniging Macropedius onder leiding van rector van Swelm er. Wij als

Foto gemaakt door Jan Duppen in 1937 van de in Het Vossenkamp gevestigde Toneelvereniging Macropedius.
 Zittend vlnr. Jac vd Vossenber (secre), Marien van Gemert (regisseur), Johan Bressers (voorz), Jac v. Schijndel (penn.), Johan Verhappen. Staand vlnr. Mies Peters, Martien Beekmans, Toon Martinali, Harrie Jonkers, Carel Vos, Jan van Gemert, Jan Snijders, Sjef Bressers en Jan van den Hout.

jongens lagen dan onder de toneelruimte of buiten bij het raam en repeteerde volop mee, want al gauw kenden ook wij het hele stuk van buiten.

Vóór de oorlog was Zaal Vossenkamp het trefpunt voor dansliefhebbers. Tijdens de Gemertse kermis hing er een groot spandoek over de weg met de tekst "Dansen Vossenkamp". In die dagen zag het zwart van de mensen aan deze kant van Gemert. In de mobilisatie, van september 1939 tot en met april 1940, lagen Hollandse soldaten in de zaal. Tegenover Het Vossenkamp stond een grote tent, waar 600 militairen in lagen. Verder waren er ook in de Michaëlschool (Pandelaar) en bij particulieren nog soldaten ingekwartierd. In het café van Het

Vossenkamp was het bijgevolg overvol. Ook na de oorlog bleef Zaal Vossenkamp in de belangstelling staan. In de bevrijdingstijd werd er wel eens een hele nacht doorgedanst. Dan zat daar het musette orkest van Arie Willems uit Helmond.

Hoeveel mensen uit de hele regio zijn niet in Het Vossenkamp geweest? Als ze mij nu vragen waar ik woon, dan zeg ik nog: "Bij Het Vossenkamp in de buurt", want dat weten ze allemaal te vinden. Hoeveel relaties zijn daar niet aangeknoopt? Hoeveel buurt- en sinterklaasfeesten zijn er niet geweest? Hoeveel kinderen (en ouderen) hebben*er carnaval gevierd?

Er zijn tijden geweest dat er zestien verenigingen onderdak hadden. In het café hing een aparte sfeer. Vroeger was het een soort boerencafé met een prima biljart. Wij als jongens van 14 en 15 jaar hebben daar de eerste regels van de biljartkunst kunnen leren. In Het Vossenkamp konden we altijd terecht en vele zijn er de familie Vossenbergs nog dankbaar voor!

Niet alleen in Het Vossenkamp maar ook daarbuiten was nog iets te doen. Waar nu de Jena (Michaël)school staat had je vroeger een wielersbaan. Dat was voor ons jongens het mooiste wat er was. Het was een sintelbaan (met in de midden een vijver) waar 's zomers koppelkoersen werden verreden. Wij hadden ieder onze eigen favorieten. Omdat we geen centen hadden, wedden we met knikkers op de winnaars. Uren zaten we daarvoor aan de "meet". Bij droog en zonnig weer stooft de sintelbaan nogal en dan waren de renners na afloop net een stel zwarte pieten. Na de wedstrijd stonden er dan voor de renners een tiental grote teilen met water klaar om zich te wassen want waterleiding en douches waren er in die tijd nog niet.

Ter completering van de "historie" van Het Vossenkamp ben ik naar de nu tachtigjarige eigenaresse Miet van de Vossenbergs gegaan. Miet wist van Het Vossenkamp nog alles haarfijn te vertellen.

Het was één van de oudste boerderijen van Gemert, daterend van rond 1600. Voor zover haar bekend werd deze boerderij bewoond door de Erven (twee gezusters) v.d. Biggelaar, die het pand aan de kerk schonken. De kerk gebruikte het huis voor school en lezing en het kreeg de naam "Rozenkranshuis", omdat er altijd gebeden moest worden als iemand uit de buurt erg ziek, bediend of overleden was (1).

De leden van de in Het Vossenkamp gevestigde Gemertse wielclub "De Pedaalridders" hadden schuin achter het café een zandbaan aangelegd. Kastelein Cees Vossenbergh was met ondermeer Merien van Gemert en Johan Verhappen bestuurslid van deze vereniging. Op de foto "pedaalridder" Jan van Ansem, winnaar van de afvalrace in 1934 of daaromtrent. Voor wat de renfiets betreft kunnen we nog vermelden dat dat een zogenaamde "baj-in-gerapten durtrapper" betrof, paars gelakt, zonder remmen, en gemaakt voor 4,50. (bron: De Streek van 21-1-1981 rubriek: Witte ndch?)

Rond 1850 kon de grootvader van Miet te weten, Martinus van de Vossenbergh, bijgenaamd De Keizer, de boerderij huren. Het werd het stamhuis van de familie Van de Vossenbergh.

In 1907 trouwde Kees v.d. Vossenbergh, of beter gezegd Kees Vos zoals hij in de volksmond genoemd werd, met Johanna van de Biggelaar. Of de laatstgenoemde familie was van de eerder genoemde familie is niet bekend. Wel bekend is dat Kees Vos in 1909 de boerderij in eigendom verwierf omdat hij het pand van het Bisdom en met goedkeuring van Rome zou hebben kunnen kopen. In juni 1927 opende Kees er een café dat hij de naam gaf "Het Vossenkamp". Een naam die hij afleidde van de familienaam en van het uitzicht op de Kampen.

Met Gemert kermis was het in dit nieuwe Vossenkamp zo druk dat Kees besloot er een zaal bij te bouwen. In 1928 werd de zaal geopend. In die tijd waren er nog maar weinig zalen waar met de kermis gedanst kon worden. Om de zaal nog meer te benutten werd er het jaar daarop het (toneel)podium aangebouwd ten behoeve van de toneelclub Macropedius. En Het Vossenkamp bleef uitbreiden. In 1931 werd het kegelhuis gebouwd, 29 meter lang en 4 meter breed. Er waren wel een vijftal kegelclubs in gevestigd.

Kees "Vos" had een vaste baan bij de Provincie. Hij was de man van het wegenonderhoud in de regio. Dat betekende: straten maken, onderhoud van wegen, herstellen van bruggen, waterpassen, uitmeten enz. Voor het vervoer van stenen en ander materiaal had Kees zich in 1912 zijn eerste paard aangeschaft. Het werk echter werd almaar uitgebreid en op een gegeven moment had Kees zelfs vier paarden met kar op de weg. In de jaren dertig kwam vervolgens de eerste vrachtwagen in de plaats van paard en kar en op een gegeven moment hadden wij, aldus Miet, vier vrachtwagenslopen. Daarom kwam er een benzinepomp (Perfina) voor het huis, waarvoor een abnormaal grote lindeboom het veld moest ruimen.

In dit bedrijf had Kees geen opvolger waardoor het uiteindelijk is afgestoten. Zoon Sjaak, de latere Prins Sjaak I, wou zich namelijk bekwamen in het bakkersvak.

Het Vossenkamp was vóór 1934 gewoon een boerderij met een grote dikke lindeboom voor de deur en grote schuurdeuren aan de voorkant. In 1934 werd in de schuur een bakkerij geopend.

Er was toen nog geen winkel en alles wat gebakken werd, werd met de bakfiets thuis bezorgd, en dát was het werk van Miet! Toen Sjaak "Vos" in 1938 trouwde met Marie Rokx, een bakkersdochter uit Beek en Donk, werd het hele pand verbouwd. Aan de andere zijde van het café werd woongelegenheden en een bakkerswinkel ingericht. En tussen het café en de bakkerswinkel kwam een vleeswarenwinkel. Op de raam werd geschilderd:

"Comestibles en fijne vleeswaren"

Wij hebben vroeger nooit geweten wat dat eerste woord betekende. Deze winkel werd beheerd door Miet Vos.

De bakkerij moest toen verplaatst worden naar achteren, en een oude paardestal werd toen verbouwd tot bakkerij. In die tijd konden de boeren hun zelf gemaakte deeg laten bakken tegen bakloon. Twee à drie keer per week kon je het deeg brengen, wat vooral in de oorlog een uitkomst was. Aan de bakkerij bewaar ik ook nog geheel andere prettige herinneringen. Want omdat er nergens plaats was - overal lagen Engelse soldaten ingekwartierd - werden ons daar in de bakkerij van Het Vossenkamp, door Frans de Reuver, een onderduiker uit Rotterdam, de eerste beginselen van de Engelse taal bijgebracht. Met ongeveer vijftien man zaten we daar "op cursus". Het komt me heden ten dage nog steeds goed van pas.

Voor de volledigheid vermeld ik dan nog dat in 1960 het rieten dak vervangen werd door dakpannen, waardoor het karakter van de boerderij veranderde. Sjaak "Vos" is met Assurantie en Verzekeringen begonnen. De bakkerij met winkel werd overgenomen door Piet van Zeeland (Piet de Klant) en Harry v.d. Einden.

Tot zover mijn ouwe gouwe herinneringen aan Het Vossenkamp. Er zijn maar weinig lokaties in Gemert, waar meer gewerkt is als hier. Vele mensen hebben hier hun ontspanning gehad en plezier beleefd. Alle mensen van Het Vossenkamp, bedankt voor alles!

Het Vossenkamp is niet meer, jammer.....

(1) van de redactie:

Tot dusver is bij ons uit geen enkele bron dit vroegere "kerkelijk" eigendom bekend. We hopen er in een volgend nummer van Gemerts Heem op terug te kunnen komen. Reacties van lezers zijn welkom.